

NEJVYŠŠÍ SOUD
ČESKÉ REPUBLIKY

originál

Toto rozhodnutí nabylo právní moci
dnem 7. února 2014

Nejvyšší soud

v Brně

19. února 2014

USNESENÍ

30 Cdo 2951/2012-254

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	- 4 - 03 - 2014
Křat Přílohy: _____	
Čj.: viz číselný kód Vyřizuje: _____	

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D. a soudců JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Pavla Vrchy, v právní věci žalobce V I narozeného dne , trvale bytem právně zastoupeného Mgr. Davidem Strupkem, advokátem se sídlem Praha 1, Jungmannova 31, proti žalované České republice – Archivu bezpečnostních složek, identifikační číslo organizace 75112817, sídlem v Praze 3, Šiwičova 2428/2, o ochranu osobnosti, v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 66 C 109/2011, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 5. června 2012, č.j. 1 Co 28/2012 – 202, takto:

Podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 243c o. s. ř. se dovolací řízení **přerušuje**, neboť má soud za to, že § 37 odst. 6 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je v rozporu s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a věc se **předkládá** Ústavnímu soudu.

O d ů v o d n ě n í:

Městský soud v Praze (dále jen „soud prvního stupně“) dne 10. ledna 2012, č.j. 66 C 109/2011 – 187, zamítl žalobu, aby žalovaná žalobci zaplatila zadostiučinění v penězích ve výši 300.000,- Kč (odst. I výroku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce měl za to, že žalovaná neoprávněně zasáhla do jeho osobnostních práv, když zpřístupnila třetí osobě, Zdeňce Kvasnicové, pracovníci ostravské pobočky České televize, citlivé osobní údaje vztahující se k jeho osobě ze svazku ZV 442 – MV, vedeného bývalou Státní bezpečností („StB“), že získané údaje, které měly sloužit pro natočení jednoho dílu pořadu o obětech minulého režimu „V zajetí železné opony“, kdy měly být tyto údaje poskytnuty dalším osobám a žalobce se stal terčem dotazů na veřejnosti a písemných útoků anonymů. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalovaná zpřístupnila jmenované označený spis bývalé Státní bezpečnosti, v němž byly obsaženy i údaje o vyšetřování žalobce, jeho obvinění, obžalování a následném pravomocném odsouzení pro trestný čin vyzvědačství a pokus trestného činu podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví. Česká televize pro nesouhlas žalobce příslušný díl pořadu nevyrobila, a tedy ani neodvysílala. Soud prvního stupně odkázal na zák. č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek, jehož cílem je zkoumat a připomínat důsledky činnosti zločinných organizací založených na komunistické a nacistické ideologii, a zpřístupňuje

Nepředchází

proto archiválie týkající se bezpečnostních složek. Soud prvního stupně dále poukázal na to, že zpřístupnění a zveřejňování dokumentů a archiválií vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti je základním úkolem žalované a že v dané věci se uplatňuje výjimka připouštějící nakládání s citlivými údaji bez souhlasu dotyčné osoby (§ 9 písm. ch) zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů), kdy odepření nahlížení do svazku z důvodu ochrany osobních údajů by bylo nezákonné a uvedl, že v důsledku oprávněného veřejného zájmu mají archiválie z činnosti bývalé Státní bezpečnosti mírnější režim, a na oprávněnost jednání žalované nemá pak vliv ani okolnost, že žalobce byl následně rehabilitován. Současně uvedl, že odpovědnost žalované a žalobcem tvrzenou újmu vzniklou tím, že osoba, která údaje o žalobci získala, s nimi i dále, bez souhlasu, nakládala, nelze dovodit. Z výše uvedených důvodů soud prvního stupně zamítl žalobu na přiznání přiměřeného zadostiučinění ve výši 300.000 Kč.

Vrchní soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) dne 5. června 2012, č.j. 1 Co 28/2012 – 202, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud neshledal, že by zpřístupněním informací obsažených v osobním svazku žalobce došlo k neoprávněnému zásahu do jeho osobnostních práv, neboť žalovaná plnila pouze povinnosti jí vyplývající ze zák. č. 181/2007 Sb., kdy je její povinností zpřístupnit utajovanou činnost bezpečnostních složek totalitních a autoritativních režimů. Přičemž takový postup je ve veřejném zájmu a nijak neodporuje směrnicí Evropského parlamentu, které se žalobce dovolává. Pokud pak žalobce spatřoval neoprávněný zásah i v tom, že se informace z osobního svazku dostaly k třetím osobám, a měla mu tak vzniknout nemajetková újma, dovodil soud prvního stupně správně závěr o nedostatku věcné pasivní legitimace žalované. Odpovědnost za toto případné jednání jí nelze klást k tíži, protože nebylo ani prokázáno, a ani žalobcem tvrzeno, že by se takového jednání dopustila. Jelikož odvolací soud nedovodil zásah do osobnostních práv žalobce, nemohl dovodit ani její odpovědnost podle ustanovení 13 obč. zák., a proto rozsudek soudu prvního stupně, jako věcně správný, potvrdil.

Žalobce (dále jen „dovolatel“) podal proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání k Nejvyššímu soudu (dále jen „dovolací soud“) a navrhl, ať je napadený rozsudek zrušen a věc je vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Současně navrhl, aby dovolací soud podle čl. 95 odst. 2 Ústavy navrhl zrušení § 37 odst. 6 zákona o Archivnictví a spisové službě. Dovolatel má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, kdy za otázky zásadního právního významu považuje, zda lze veřejný zájem sledovaný zákonem povoleným zásahem do práva na ochranu soukromého života podřadit pod některou z položek taxativního výčtu uvedeného v čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a zda je takový případný zásah přiměřený s ohledem na deklarovaný veřejný zájem. Dovolatel uvádí, že problematikou se mu jeví ustanovení 37 odst. 6 zákona o Archivnictví a spisové službě, který vylučuje, aby byl vyžádán souhlas žijící osoby, jejíž citlivé osobní údaje mají být zpřístupněny formou nahlédnutí do archiválií. Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 25/07 neřeší otázku přiměřenosti zásahu do osobnostních práv žijící osoby, jelikož nález řeší pouze zpracování osobních údajů Ústavem, nikoli však zpřístupnění třetím osobám, a tudíž považuje daný nález za nepřiléhavý. Navíc takový zásah by nebyl ani proporcionalní, kdy se nedá očekávat, že případný souhlas poskytnutí žijící osobou by zmařil záměry zákonodárce, nebyla by tak dodržena ani zásada potřeby či subsidiarity a právo na ochranu citlivých osobních údajů je nepoměrně vyšší než význam sledovaného legitimního zájmu, jímž je informování veřejnosti.

Žalovaná podala k dovolání vyjádření, ve kterém uvádí, že dovolání se jí jeví jako bezdůvodné, jelikož žalovaná postupovala v souladu se zákonem, kdy se na zpřístupnění údajů vztahuje zákonná výjimka a navíc závažnost potenciální vzniklé majetkové újmy je

nulová a uvedla, že zde chybí kauzální nexus mezi protiprávním jednáním žalované a nemajetkovou újmu dovolatele. Žalovaná má za to, že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy a poukazuje na to, že i soukromý život má celospolečenskou dimenzi a že údajný „zásah“ dovolatele neovlivňuje a nemá neustálý vliv na jeho soukromý život a že zde existuje naléhavá společenská potřeba, která i vedla k uzákonění zák. č. 181/2007 a zájem veřejný tak zde převyšuje individuální zájem jednotlivce. Žalovaná dále podotýká, že podmínky legality, legitimacy, vhodnosti a přiměřenosti prostředků, které stanoví Úmluva jsou v daném případě splněny. Žalovaná má za to, že soukromý zájem v daném případě nemůže převážit zájem veřejný, když změny politického uspořádání jsou fundamenty, na nichž se demokracie i nadále staví a kontinuálně se rozvíjí ve svých primárních aspektech. Následně žalovaná poukazuje na to, že Archiv nemůže zkoumat, zda žije a kde se zdržuje oběť komunistického režimu, jelikož by to extrémně snížilo přístup ke zveřejňování archiválií a počet badatelů. Z výše uvedených důvodů žalovaná navrhuje, aby dovolací soud dovolání jako zjevně neopodstatněné odmítl.

Nejvyšší soud jakožto soud dovolací (§10a o. s. ř.) při projednání dovolání a rozhodnutí o něm postupoval podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz přechodné ustanovení čl. II, bod 7, zákona č. 404/2012 Sb.) – dále jen „o. s. ř.“, jakož i se zřetelem k nálezům Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, a ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, dostupným na internetových stránkách Ústavního soudu, <http://nalus.usoud.cz>.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.) nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.).

Žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolací soud je toho názoru, že se v dané věci jedná o případ, zabývající se otázkou zásadního právního významu, kdy je posuzován zásah do osobnostních práv dovolatele ve vztahu k zákonu č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, když dovolatel coby oběť komunistického režimu má za to, že zveřejněním jeho spisu s citlivými osobními údaji došlo k zásahu do jeho osobnostních práv. Tato otázka nebyla dosud v rozhodování Nejvyššího soudu řešena a z tohoto důvodu je podané dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Z ustanovení § 242 odst. 1 až 3 o. s. ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně, je-li dovolání přípustné, je dovolací soud povinen přihlédnout i k vadám uvedeným

v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávně rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání.

Dovolatel se domáhal ochrany do jeho osobnostních práv, konkrétně do práva na soukromí, když žalovaná poskytla třetí osobě jeho osobní údaje, a to i citlivé osobní údaje (o jeho trestním stíhání a odsouzení) bez jeho vědomí a souhlasu.

Informace o odsouzení za trestný čin je citlivým osobním údajem, jak vyplývá nejen z ustanovení § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., zákona o ochraně osobních údajů (dále jen „OchrOsÚ.“), ale i z článku 6 Úmluvy na ochranu osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů, kterou Česká republika ratifikovala dne 9. července 2001, kdy je takový údaj zařazen do zvláštní skupiny údajů.

Citlivé osobní údaje je možno zpracovávat podle ustanovení § 9, písm. ch) OchrOsÚ. i pro účely archivnictví podle zvláštního zákona, kterým je zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoArch.“).

Podle ustanovení § 37 odst. 1 ZoArch., k nahlížení v archivech jsou přístupné jen archiválie starší třiceti let, není-li dále stanoveno jinak, a všechny zveřejněné archiválie.

Podle téhož ustanovení odst. 2, do archiválií obsahujících osobní údaje žijící osoby lze nahlížet, nevznese-li tato osoba písemně námitky. Archiv osobu písemně vyrozumí o podané žádosti o nahlížení do archiválií; jedná-li se o vyrozumění nejméně třiceti osob, lze je doručit veřejnou vyhláškou vyvěšenou na úřední desce archivu, a nezřizuje-li archiv úřední desku, na úřední desce státního oblastního archivu, v jehož obvodu má archiv sídlo. Ve vyrozumění uvede údaje podle § 35 odst. 1 písm. a) až c), osobní údaje osoby, které mají být zpřístupněny, období, ve kterém bude do archiválií nahlíženo, a poučení o právních následcích podání a nepodání námítky ve stanovené lhůtě. Námitku proti nahlížení do archiválií podle věty první může vznést osoba do 30 dnů ode dne doručení vyrozumění. Z námítky musí být zřejmé, jakých osobních údajů se týká. Nevznese-li osoba námitky ve lhůtě podle věty čtvrté, má se za to, že s nahlížením do archiválií souhlasí. Na doručování a počítání lhůt se vztahuje část druhá správního řádu.

Podle téhož ustanovení odst. 3, do archiválií vztahujících se k žijící fyzické osobě, jejichž obsahem jsou citlivé osobní údaje, lze nahlížet jen s předchozím písemným souhlasem této osoby. Archiv požádá dotčenou osobu o souhlas s nahlížením do těchto archiválií. V žádosti uvede údaje podle § 35 odst. 1 písm. a) až c), citlivé osobní údaje osoby, které mají být zpřístupněny, a období, ve kterém bude do archiválií nahlíženo.

Podle téhož ustanovení odst. 10, ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na archiválie vzniklé před 1. lednem 1990 z činnosti státních orgánů.

Podle téhož ustanovení odst. 11, ustanovení odstavců 1 až 3 se nevztahují na archiválie vzniklé před 1. lednem 1990 z činnosti vojenských soudů a prokuratur všech stupňů, bezpečnostních složek podle zákona o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek, jakož i mimořádných lidových soudů, Státního soudu, Národního soudu a společenských organizací a politických stran sdružených v Národní frontě, na archiválie vzniklé z činnosti orgánů německé okupační správy na území odstoupeném Říši i v Protektorátu Čechy a Morava v letech 1938 až 1945, na archiválie, které již byly před podáním žádosti o nahlížení do nich veřejně přístupné, jakož i na archiválie, které byly jako dokumenty veřejně přístupné před prohlášením za archiválie.

Podle článku 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Podle článku 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Podle čl. 8, odst. 1 Úmluvy má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Podle odstavce 2, státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Dovolatel namítá, že podstatou sporu je to, že ustanovení § 37 odst. 6 ZoArch. umožňuje, aby oběti komunistického režimu a jejich složky (archívy) nebyly nijak chráněny a namítá, že takový postup v rozporu s Evropskou úmluvou o lidských právech.

Obecně nezákonným nakládáním s osobními údaji zpravidla dochází k zásahu do osobnostních práv; takovým nezákonným nakládáním s osobními údaji je i zveřejnění citlivých osobních údajů. Zákonnou výjimkou došlo k vyjmutí ochrany citlivých osobních údajů u ZoArch., kdy se ochrana nevztahuje i na archiválie vzniklé před 1. lednem 1990 z činnosti vojenských soudů a prokuratur všech stupňů, bezpečnostních složek podle zákona o Ústavu pro studium totalitních režimů. Taková výjimka je odůvodňována vyrovnání se s vlastní minulostí a co nejširším zpřístupněním historicky cenných informací veřejnosti (viz. důvodová zpráva a preambule zák. č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek).

Evropský soud pro lidská práva již vyložil, že právo na soukromí není pouhým zakotvením egocentrismu jednotlivce, ale má také svoji společenskou dimenzi (viz. *Niemietz proti Německu*, rozsudek, 16. 12. 1992, stížnost č. 13710/88). Navíc podle čl. 8 Úmluvy není právem absolutním, zásahy a omezení do tohoto práva jsou přípustné, nicméně pouze za situace, kdy jsou splněny podmínky v čl. 8 odst. 2 Úmluvy. Pro posouzení případného zásahu do práva na soukromí podle čl. 8 Úmluvy, je nezbytné provedení vícestupňového testu.

Při zkoumání oprávněnosti zásahu státu do soukromého života, chráněného čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, je třeba přihlídnout k tomu, zda byl daný zásah zákonný (test legality), zda sledoval alespoň jeden z legitimních cílů (test legitimacy) a zda byl nezbytný v demokratické společnosti (test nezbytnosti), jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2778/2011.

Podstatu testu legality shrnul velký senát ESLP ve věci *Sanoma Uitgevers B. V. proti Nizozemsku*:

81. Soud připomíná svoji konstantní judikaturu, podle níž spojení „stanoví zákon“ a „v souladu se zákonem“ [nacházející se] v čl. 8–11 Úmluvy nevyžadují pouze to, aby sporné opatření mělo svůj základ ve vnitrostátním právu, nýbrž dotýká se i kvality samotného dotčeného právního předpisu. Právo má být dostatečně přístupné a předvídatelné, tj. formulováno s dostatečnou přesností, aby jednotlivci umožňovalo – v případě potřeby s příslušnou pomocí – usměrňovat své jednání.

82. Aby vnitrostátní právo naplňovalo tyto požadavky, musí poskytovat dostatečné záruky proti svévolným zásahům veřejné moci do práv zaručených Úmluvou. V případech dotýkajících se základních práv by bylo v rozporu s vládou práva, která je jedním z principů demokratické společnosti obsažených v Úmluvě, pokud by diskrece přiznaná moci výkonné byla bezbřehá. Z toho plyne, že právo musí dostatečně jasně definovat rozsah diskrece

svěřené relevantním orgánům a způsob výkonu této diskreční pravomoci [srov. např. *Sunday Times proti Spojenému království* (č. 1), rozsudek pléna, 26. 4. 1979, č. 6538/74, § 49; *Tolstoy Miloslavsky proti Spojenému království*, rozsudek, 13. 7. 1995, č. 18139/91, § 37; *Rotaru proti Rumunsku*, rozsudek velkého senátu, 4. 5. 2000, č. 28341/95, § 52; *Hassan a Chaush proti Bulharsku*, rozsudek velkého senátu, 26. 10. 2000, č. 30985/96, § 84; *Maestri proti Itálii*, rozsudek velkého senátu, 17. 2. 2004, č. 39748/98, § 30]. Citováno z Kosař, D., in Kmec, J., Kratochvíl, J., Bobek, M., *Evropská úmluva o lidských právech, komentář*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012, s. 105, bod 17).

V dovolatelově případě je zřejmé, že žalovaná postupovala podle příslušné vnitrostátní úpravy – tj. zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění účinném ke dni 19. 3. 2008, který byl zákonným podkladem pro její úřední postup. Tento zákon byl dostatečně veřejně přístupný i předvídatelný a nevykazuje ani žádné jiné kvalitativní vady, které by měly za následek možného zpochybnění legality tohoto právního předpisu a napadeného ustanovení.

Podstatou druhé části testu, tj. testu legitimacy je zjistit, zda zásah provedený v souladu se zákonem (tj. zveřejnění citlivých osobních údajů v rámci zpřístupnění svazku StB) sledoval jeden z legitimních cílů předvídaných čl. 8 odst. 2 Úmluvy, a to materiálně, nikoli jen z formálního hlediska (tj. zda skutečně sledoval legitimní cíl nebo zda ve skutečnosti sledoval jiný cíl a cíl formálně legitimní sloužil jen jako zástěrka).

V preambuli zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a změně některých zákonů, kterým byla zřízena žalovaná je uvedeno, že stát „*vyjadřuje vůli zkoumat a připomínat důsledky činnosti zločineckých organizací, založených na komunistické a nacistické ideologii, které v letech 1938 – 1945 a 1948 – 1989 prosazovaly potlačování lidských práv a odmítaly principy demokratického státu*“. Je zřejmé, že žalovaná a Ústav pro studium totalitních režimů byly zřízeny nejen z důvodu poskytování informací o historii odborné i laické veřejnosti, ale mají za cíl i varování před destruktivními důsledky totalitních režimů, které ničí občanskou společnost a základní hodnoty demokratického státu. Současně široká informovanost obyvatelstva má působit jako prevence před případným znovunastolením totalitního režimu v České republice. Důvody takto vymezené jsou široce formulované, a proto se v typologiích legitimních cílů zakotvených v čl. 8 Úmluvy překrývají. Vyjádření v preambuli je spíše morální proklamací obsahující apel, aby se historie neopakovala a nedošlo k dalšímu masivnímu porušování lidských práv a svobod. Na základě výše uvedeného se dovolací soud domnívá, že zásah do odvolatelova soukromí byl veden legitimním cílem vyjádřeným v Úmluvě jako „ochrana morálky“ a „ochrana práv a svobod jiných“.

Ohledně testu nezbytnosti se Evropský soud pro lidská práva ustálil na výkladu, který pojem „nezbytný“ vnímá jako požadavek přiměřenosti, když uvedl, že „*pojem nezbytnosti požaduje, aby zásah [do dotčeného práva] odpovídal naléhavé společenské potřebě, a zejména, aby byl přiměřený sledovanému legitimnímu cíli*“ [*Olsson proti Švédsku* (č. 1), rozsudek pléna, 24. 3. 1998, č. 10465/83, § 67]. V podrobnostech viz Kosař, D., in Kmec, J., Kratochvíl, J., Bobek, M., *Evropská úmluva o lidských právech, komentář*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012, s. 113 a násl.

Veřejný zájem vyjádřený skrze legitimitu cíle, tak musí být natolik závažný, aby převážil zájem jednotlivce na nezasahování do jeho práv, zakotvených v čl. 8 odst. 1 EÚLP. Ve světle výše uvedeného je třeba posoudit onu „naléhavou společenskou potřebu“ a nezbytnost takové úpravy pro společnost.

Je zřejmé, že zákonodárce takto postupoval z důvodu co nejšířšího zpřístupnění informací o minulém režimu všeobecné veřejnosti; proto také upustil od běžných právních nástrojů ochrany osobních údajů v archivnictví, jakými jsou stanovení ochranné lhůty a její uplynutí, anonymizace údajů ve spisech či vyslovení námitky či nezbytného souhlasu k ochraně osobních údajů u žijících fyzických osob.

Nicméně zůstává otázkou, zda takto široce vymezené a vlastně neomezené zpřístupnění citlivých osobních údajů může být skutečně považováno za přiměřené a zda nelze použít citlivější přístup, aniž by byl zmařen legitimní cíl zákonodárce. I sama žalovaná ve svém jednání před soudem ze dne 10. ledna 2012 (na č.l. 183 spisu) vyjádřila názor, že „*de lege ferenda lze uvažovat o změnách, kdy k zpřístupnění citlivých údajů bude třeba souhlasu i u archiválií StB, v současné době však takovou povinnost žalovaná nemá.*“

Stejně tak je třeba zhodnotit, zda vlivem plynutí času neklesá naléhavá společenská potřeba informovat a varovat veřejnost za cenu poskytnutí všech citlivých osobních údajů. Dovolací soud, vědom si toho, že při zavedení některého z nástrojů ochrany osobních údajů, ať již skrze anonymizaci či nezbytného souhlasu žijící fyzické osoby, by mohlo dojít k jistému omezení přístupu k informacím, popřípadě by takové informace mohly ztrácet na své autentičnosti a síle přesvědčivosti. Nicméně, takové omezení *de lege ferenda* se jeví jako přiměřené a spisy tak neztratí svoji vypovídací hodnotu o praxi komunistického režimu při potlačení lidských a politických práv. Současně by tím byl naplněn i § 10 zák. č. 100/2000 Sb., kdy při zpracování osobních údajů má správce a zpracovatel dbát na to, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a také dbá na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů.

Takový zásah do osobnostních práv se zdá být nepřiměřeným i skrze porovnání zákona o archivnictví a zák. č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti, kdy údaje o agentech a spolupracovnících StB či třetích osobách požívají ochrany podle ustanovení § 10a tohoto zákona, ale osoby pronásledované takové ochrany nepožívají. Takové disproporce si je vědoma i sama žalovaná, když ve svém vyjádření k dovolání uvádí, že v rámci zákona č. 499/2004 Sb., zpřístupňuje archiválie v plném rozsahu a podle zákona č. 140/1996 Sb. pouze v omezeném rozsahu.

Podle ustanovení § 10a, odst. 1 zák. č. 140/1996 Sb., Archiv před zpřístupněním dokumentu oprávněnému žadateli znečitelní v kopii dokumentu datum narození a bydliště jiných osob, jakož i všechny údaje o jejich soukromém a rodinném životě, o jejich trestné činnosti, zdraví a majetkových poměrech. Pokud je zpřístupňovaným dokumentem kádrový (personální) spis příslušníka bezpečnostní složky, znečitelní se v něm též všechny údaje o osobách stojících mimo služební a veřejnou činnost příslušníka.

Podle téhož ustanovení odst. 2, pokud fyzická osoba, k níž je evidován osobní svazek nebo svazek s osobními údaji, předá Archivu vlastní vyjádření k obsahu svazku anebo k faktu registrace v evidenci v informačních systémech svazků bezpečnostních složek, je Archiv povinen zařadit vyjádření k údajům o této osobě jako nedílnou součást dokumentu a zpřístupňovat ji oprávněným žadatelům zároveň s dokumenty či záznamy o evidenci.

Jak vyplývá z dostupné literatury *“Ochrana citlivých osobních údajů se nepoužije při nahlížení do archiválií vzniklých před 1. lednem 1990 z činnosti bývalé Státní bezpečnosti, pokud žadatel požádal o nahlížení podle zákona o archivnictví a ne podle zák. č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti.”* (viz. V. Babička, Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů ze dne 30.

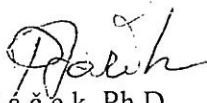
června 2004, Komentované vydání, Archivní časopis, 55, 2005, Zvláštní příloha 2, Odbor Archivní správy MV).

Dovolací soud je toho názoru, že zde může docházet k disproporcii mezi zákonem č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činnostmi bývalé Státní bezpečnosti, a ustanovení § 37 odst. 6 ZoA, které se může jevit jako nevyhovující podmínce přiměřenosti; a to právě s ohledem na skutečnost, že citlivé osobní údaje ve spiscích o agentech a spolupracovnících StB jsou chráněny více než osobní údaje ve svazcích vzniklých činnostmi bývalé StB (tj. osob pronásledovaných).

Dovolací soud tak řízení o dovolání přerušuje podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 243c o. s. ř. a předkládá věc k posouzení Ústavnímu soudu podle ustanovení čl. 95 odst. 2 Ústavy, neboť má za to, že zákonné ustanovení § 37 odst. 6 ZoA je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; když je třeba čl. 95 odst. 2 Ústavy interpretovat v tom smyslu, že do ústavního pořádku České republiky stanoveném v čl. 112 Ústavy patří i ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách (viz. nález Ústavního soudu ze dne 25. června 2002 sp. zn. Pl. ÚS 36/01).

Proti tomuto usnesení **není** žádný opravný prostředek přípustný.

V Brně 15. ledna 2014

JUDr. Lubomír P t á č e k, Ph.D.
předseda senátu

NEJVYŠŠÍ SOUD
ČESKÉ REPUBLIKY
originál

Toto rozhodnutí nabylo právní moci
dnem ..... 11. dubna 2014 .....
Nejvyšší soud
v Brně ..... 11. června 2014 .....

30 Cdo 2951/2012-262

Pavel

USNESENÍ

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D. a soudců JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Pavla Vrchy, v právní věci žalobce
V H narozeného dne , trvale bytem
právně zastoupeného Mgr. Davidem Strupkem, advokátem se sídlem Praha 1, Jungmannova 31, proti žalované České republice – Archivu bezpečnostních složek, identifikační číslo organizace 75112817, sídlem v Praze 3, Siwecova 2428/2, o ochranu osobnosti, v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 66 C 109/2011, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 5. června 2012, č.j. 1 Co 28/2012 – 202, takto:

I. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2014, č.j. 30 Cdo 2951/2012 – 254, se doplňuje tímto výrokem:

II. Dovolací soud navrhuje, aby Ústavní soud zrušil ustanovení § 37 odst. 11 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Odůvodnění:

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2014, č.j. 30 Cdo 2951/2012 – 254, bylo přerušeno dovolací řízení, neboť měl dovolací soud zato, že § 37 odst. 6 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů je v rozporu s čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, a proto věc předložil Ústavnímu soudu.

Jelikož podle ustanovení § 34 zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, musí být z návrhu patmo, čeho se navrhovatel domáhá, Nejvyšší soud v tomto rozsahu doplnil chybějící výrok a navrhnul, aby Ústavní soud zrušil ustanovení § 37 odst. 11 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění, a to s ohledem na skutečnost, že toto ustanovení nahradilo původní ustanovení § 37 odst. 6 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů.

Nicméně tento výrok byl opomenut ve výrokové části usnesení dovolacího soudu, a proto Nejvyšší soud podle doplnil toto opomenutí tímto doplňujícím usnesením podle § 166 odst. 1 a 2 a § 167 odst. 2 o. s. ř.

Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně 9. dubna 2014

JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.
předseda senátu

Ptáček

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	23-06-2014 3
krát přilohy:	_____
číslo řízení:	_____
vyřizuje:	_____

Předchází

PL 05 3/14

NEJVYŠŠÍ SOUD

OBČANSKOPRÁVNÍ A OBCHODNÍ KOLEGIUM

Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: 541 593 111, fax: 541 218 804
e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ústavní soud

JUDr. Ing. Jiří Zemánek, CSc.
soudce zpravodaj
Joštova 8
660 83 Brno

Vaše sp. zn. Pl. ÚS 3/14

V Brně 23. června 2015
sp. zn.: 30 Cdo 2951/2012

Věc: V _____ bytem _____, právně zastoupený Mgr. Davidem Strupkem, advokátem se sídlem Praha 1, Jungmannova 31, proti České republice – Archivu bezpečnostních složek – a předložení věci Ústavnímu soudu

Vážený pane doktore,

usnesením Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2014, č.j. 30 Cdo 2951/2012 – 254, bylo přerušeno dovolací řízení, neboť měl dovolací soud za to, že § 37 odst. 6 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů je v rozporu s čl. 8 Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, a věc proto předložil Ústavnímu soudu.

Následně bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 9. dubna 2014, č.j. 30 Cdo 2951/2012 – 262, doplněno výrokem, aby Ústavní soud zrušil ustanovení § 37 odst. 11 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Dne 16. června 2015 byla Nejvyššímu soudu zaslána výzva Ústavního soudu k odstranění vad a přizpůsobení petitu za situace, kdy došlo ke změně znění zákona, který se má na projednávanou věc aplikovat.

S ohledem na ustanovení § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu navrhuje Nejvyšší soud, aby byla připuštěna změna výroku a aby Ústavní soud vydal deklaratorní, akademický výrok, ve kterém by byla vyslovena protiústavnost § 37 odst. 6 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2009, neboť má za to, že je v rozporu s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Toto ustanovení bylo přijetím pozdějšího zákona č. 190/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., s účinností od 1. 7. 2009 změněno, a proto je třeba, aby byl při rozhodování před Ústavním soudem zákon aplikován v původním znění, tj. v takovém, ve kterém bylo řízení vedeno před obecnými soudy.

JUDr. Lubomír Ptáček Ph.D., v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Bc. Ivana Čechovská